

Bijlage 1: Toezichtverslag 2021 financieel toezicht BZK op provincies en gemeenschappelijke regelingen

Inleiding

Jaarlijks wordt verslag gedaan van het namens de minister van BZK uitgeoefende toezicht op de provinciale financiën. Hierbij gaat het om het financieel toezicht op de provincies, zoals geregeld in hoofdstuk XIII (paragraaf 3) van de Provinciewet en om het financieel toezicht op gemeenschappelijke regelingen waaraan provincies deelnemen, zoals geregeld in hoofdstuk IV (paragraaf 3) van de Wet gemeenschappelijke regelingen en hoofdstuk XIII (paragraaf 3) van de Provinciewet.

Het uitgevoerde financieel toezicht op de provincies richt zich op de beoordeling van de financiële positie van de provincies. Dit is primair gebaseerd op de beoordeling van de provinciale begrotingen, die reëel en structureel in evenwicht dienen te zijn. Structureel evenwicht gaat uit van een begrotingssaldo dat het resultaat is van uitsluitend structurele baten en lasten.

Aan de hand van een aantal toezichtcriteria bepaalt BZK vooraf de intensiteit van het toezicht op de provincies. Op basis van de toezichtervaringen in het vorige begrotingsjaar, actuele signalen over toenemende of extra risico's en een aantal andere criteria (zoals de ontwikkeling van de voorgeschreven financiële kengetallen) is bepaald of een nadere analyse van de begroting nodig was. Indien geen nadere analyse nodig was, volgde voor het volgende begrotingsjaar repressief toezicht. Voor de provincies waarbij wel een nadere analyse nodig was, is op basis van deze analyse besloten of werd overgegaan tot repressief of preventief toezicht.

Financieel toezicht op provinciale begrotingen 2021 en meerjarenramingen 2022-2024 (en jaarrekeningen 2019)

De belangrijkste bevindingen zijn:

- Uit het onderzoek naar de begrotingen 2021 en meerjarenramingen 2022-2024 komt naar voren dat er geen provincies zijn waarvan de begroting een structureel tekort vertoont, dat wil zeggen dat de structurele lasten niet worden gedekt door structurele baten.
- De ontwikkelingen, omtrent het Coronavirus en de financiële impact daarvan is door de provincies nog niet goed te overzien. Er is vastgesteld dat de provincies de onzekerheden monitoren en voorbereiding treffen om de financiële tegenvallers op te kunnen vangen.
- 11 provincies hebben de begrotingen en rekeningen ingezonden binnen de wettelijk gestelde termijnen (in artikel 207, lid 2 van de Provinciewet). Alleen de provincie Utrecht was net te laat met het inleveren van de jaarrekening 2019.

Het toezichtoordeel wordt jaarlijks voorafgaand aan het begrotingsjaar bekend gemaakt. Op grond van het vorenstaande is geconcludeerd dat er voor geen van de provincies aanleiding was om voor het jaar 2021 op basis van de financiële positie of anderszins over te gaan tot het instellen van preventief toezicht. Bij de provincie Utrecht deed zich in voorgaande jaren een bijzondere situatie voor die heeft geleid tot het besluit om voor 2020 verscherpt financieel toezicht in te stellen. Uw Kamer is daarover bij brief van 27 januari 2020 (Tweede Kamer, 2019-2020, 35300-C, nr. 5) geïnformeerd. Met name de inzet van externe expertise en organisatorische maatregelen die de provincie Utrecht heeft genomen, hebben ertoe geleid dat het verscherpt toezicht voor 2021 is opgeheven.

Financiële kengetallen

Alle provincies hebben de voorgeschreven financiële kengetallen in hun begroting opgenomen. Uit het overzicht van deze kengetallen (zie bijlage 3) blijkt dat de provincies Utrecht, Zeeland en Zuid-Holland er ten opzichte van de andere provincies relatief het minst goed voorstaan. Deze drie provincies hebben relatief gezien hogere schulden en daardoor ook een lagere solvabiliteit dan de andere provincies. De belastingdruk in de provincies Drenthe, Fryslân, Gelderland, Groningen, en Zuid-Holland ligt boven het landelijke gemiddelde. Deze provincies hebben naar verhouding hoge opcenten op de motorrijtuigenbelasting.

Financieel toezicht gemeenschappelijke regelingen

Voor het financieel toezicht op de gemeenschappelijke regelingen waaraan provincies deelnemen, gelden in grote lijnen dezelfde beoordelingscriteria als voor dit toezicht op de provincies worden gehanteerd. Bij het onderzoek naar de begroting 2021 hield BZK het toezicht op in totaal 57 gemeenschappelijke regelingen. Daarbij is vooral gelet op de tijdige inzending, de sluitende begroting 2021, de bevindingen van de accountant bij de jaarrekening 2019 alsmede de eigen toezichtbevindingen in voorgaande jaren. Voor de begroting 2021 kon voor alle gemeenschappelijke regelingen waarin provincies deelnemen volstaan worden met de repressieve toezichtsvorm.